

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์
เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์*

The Development of Learning Provision Model in Social Psychology
by Using Community and Experience as Bases to Promote
Characteristics of Satisfying Graduates

พัชรี ศรีสังข์**

Patcharee Srisung

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ เป็นการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรคความรู้ร่วมกัน จำนวน 3 รอบ กลุ่มตัวอย่างมี 2 กลุ่ม ได้แก่ นิสิตจำนวน 45 คน และสมาชิกชุมชน ประกอบด้วย (1) สมาชิกชุมชนยอดง จำนวน 10 คน ที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล (รอบที่ 1) (2) สมาชิกชุมชนยอดง จำนวน 10 คน ที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป (รอบที่ 2) และ (3) สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์แดนซ์ จำนวน 17 คน ที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน (รอบที่ 3) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย (1) เครื่องมือที่ช่วยพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ และ (2) เครื่องมือที่ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า (1) การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ ได้กรอบแนวคิดเชิงโครงสร้างชี้แนะแนวทางลักษณะการจัดการเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ 2) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 5) สารการเรียนรู้ 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) การวัดผลประเมินผลรูปแบบ และ 8) แหล่งเรียนรู้ (2) คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิตภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านสติปัญญา มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ด้านอารมณ์ ความรู้สึก มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านทักษะทุกทักษะมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ยกเว้นทักษะการสังเกตอยู่ในระดับมากที่สุด สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านสติปัญญา มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปรับปรุง ด้านอารมณ์ ความรู้สึกอยู่ในระดับปานกลางและด้านทักษะทุกทักษะอยู่ในระดับเล็กน้อยยกเว้นทักษะการสังเกตอยู่ในระดับพอใช้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ (3) สมาชิกชุมชนยอดงที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้รอบที่ 1 และรอบที่ 2 สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์แดนซ์ ที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้รอบที่ 3 ทุกคนเกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะทุกทักษะได้ด้วย ยกเว้นทักษะการทำงานกลุ่มที่สมาชิกชุมชนยอดงทุกคนในรอบที่ 1 ไม่เกิดการเรียนรู้ ส่วนรอบที่ 2 สมาชิกชุมชนยอดงส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้, คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

* ปรินญาพนธ์ การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

** รองศาสตราจารย์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Abstract

The purpose of this research were to develop and study the effectiveness of a learning provision model in social psychology by using community and experience as bases to promote characteristics of satisfying graduates. This research was based on the 3-round Cogenerative Action Research. Samples of this research were divided into two groups. The first group was 45 undergraduate students. The second group was community and club members consisting of three sub-groups: (1) 10 residents from Yadong Community involved in the learning activities at the individual level (1st round), (2) other 10 residents from Yadong Community participated in the learning activities at the individual level more than two persons (2nd round), and (3) 17 members from the First Dance Club involved in the learning activities at the individual level (3rd round). Various kinds of research tools, were used for developing the learning provision model and for studying the effectiveness of the learning provision model. The research has 3 findings. Firstly, the development of the learning provision model has eight elements of structural concept for the systematically learning model, including 1) problems and needs for learning provision, 2) principles of the learning provision model, 3) objectives of the learning provision model, 4) expected learning results, 5) learning knowledge, 6) learning activities, 7) model measurements and evaluations, and 8) learning sources. Secondly, for the intellectual characteristic of satisfying graduates, after employing the learning provision model, the means score of the students is in the good level. For the emotional characteristic of satisfying graduates, the means score of the students is in the high level. After engaged in the model, all means scores of every skill of the students are ranked in the higher level except the observation skill is ranked in the highest level. Finally, the Yadong Community members, who participated in the 1st and 2nd round of the learning activities, have the learning abilities in the areas of intellect, emotion, feeling, and all skills except the group working skill in the 1st round. For the 2nd round, most Yadong Community members have only the group-working skill. For the members of the First Dance Club; who participated in the 3rd round of the learning activities, have learning abilities in all areas.

Key Words : Learning Provision, Characteristics of Satisfying Graduates.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาไทย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาสาระการเรียนรู้ที่เน้นความรู้สากลไม่ใช่ความรู้ในบริบทสังคมไทยขาดการเชื่อมโยงความรู้กับสภาพสังคมจริง (ประเวศ วะสี, 2543: 24) ผู้สอนเน้นการถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการบรรยายเป็นหลัก (สุมน อมรวิวัฒน์, 2546 : 75) ไม่เน้นสร้างความรู้ (วิจารณ์ พานิช, 2544: 7) สืบเนื่องจากผู้สอนมีกระบวนการที่ตนอยู่ภายใต้ทฤษฎีกลุ่มปรนัยนิยม ส่งผลให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ ด้านสติปัญญามากกว่า ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ไม่ก่อเกิด

พฤติกรรมหรือคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการที่ตนเสียใหม่อยู่ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองจะทำให้ผู้สอนมุ่งเน้นกระบวนการและวิธีการสร้างความรู้ ความคิดจากประสบการณ์ จัดกระทำกับข้อมูลจริง สร้างสรรค์ บรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แล้ว ยังช่วยให้บุคคลที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่แล้วและที่ได้แลกเปลี่ยนกันสร้างเป็นความรู้ขึ้น (Guba, & Lincoln, 1989 : 84) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนก็จะปรับเปลี่ยนไปจากวิธีการบรรยายถ่ายทอดความรู้เป็นหลักที่คุ้นเคยได้ โดยเฉพาะวิชาจิตวิทยาสังคมที่เน้นการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมทางสังคม

ระดับบุคคล คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน ผู้สอนต้องออกแบบจัดการการเรียนรู้ให้ผู้เรียนศึกษาทำความเข้าใจชีวิต ความรู้ต้องได้มาจากประสบการณ์ตรง มีการปะทะสังสรรค์กับบุคคลอื่น เชื่อมโยงดำรงชีวิต ความเชื่อในศาสนา นำมาสะท้อนคุณค่าของการเป็นสมาชิกสังคมและกลุ่ม ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและเกิดจิตสำนึกในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Armstrong, 2003: 124-128) สะท้อนให้เห็นว่าอาจารย์ผู้สอนไม่ควรใช้วิธีการบรรยายเป็นหลักเพียงประการเดียว ควรเน้นชุมชนเน้นประสบการณ์จริง เน้นการสร้างสรรคความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน แต่จากการสัมภาษณ์เจาะลึกอาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยาสังคม จำนวน 4 คน ในระหว่างวันที่ 16-22 กุมภาพันธ์ 2549 รวมถึงผู้วิจัยด้วย มีการจัดการเรียนรู้คล้ายคลึงกัน 3 ประการคือ (1) จัดสาระการเรียนรู้เป็นบทเรียนตามลำดับเนื้อหาจากหนังสือหรือตำรา ทำให้ผู้เรียนมีมุมมองแบบ แยกส่วน (2) ใช้วิธีการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ มีกิจกรรมเสริมบ้าง และ (3) ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านสติปัญญามากกว่า ไม่เกิดพฤติกรรมหรือคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความต้องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ภายใต้กระบวนการทัศน์สร้างความรู้ด้วยตนเอง ด้วยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนที่ได้มาจากการวิเคราะห์ (1) แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (2) แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็น

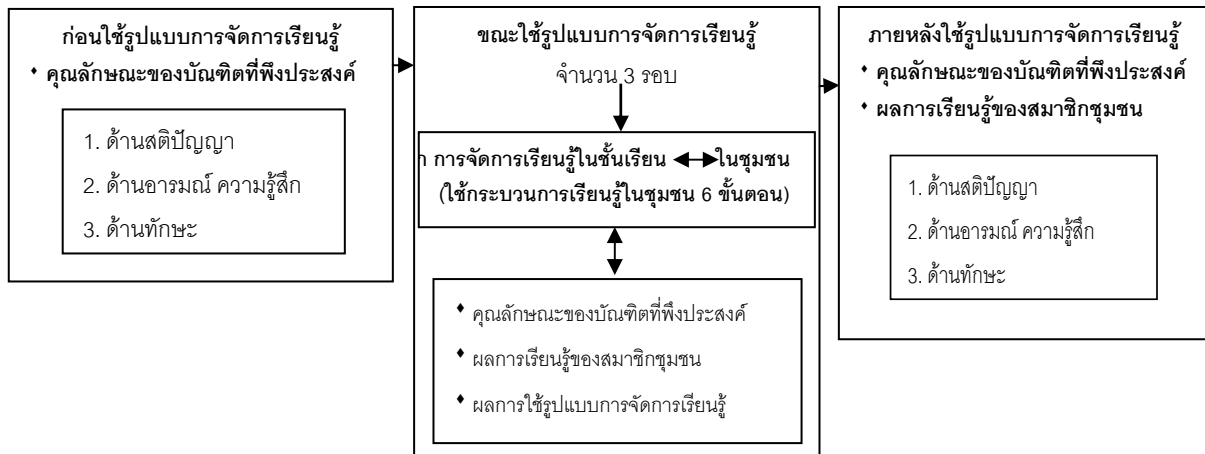
ฐาน และ (3) แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ ออกมาได้ 6 ขั้นตอนได้แก่ (1) การประเมินความต้องการจำเป็น (2) การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการมีส่วนร่วม (3) การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ (4) การสะท้อน (5) การสรุปอ้างอิงหรือสร้างความรู้ใหม่ และ (6) การประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่ เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน แล้วจัดให้เชื่อมโยงกับกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียนควบคู่กับจัดสาระการเรียนรู้ เป็นหน่วยการเรียนรู้ตามระดับการศึกษาจิตวิทยาสังคม ควบคู่กับจัดความรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ หรือสถานการณ์/ประสบการณ์จริงที่ต้องเผชิญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และฝึกหัด แล้วนำไปทดลองใช้กับนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชานี้ ว่าช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ ช่วยเสริมสร้างให้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เกิดขึ้นได้เป็นระยะๆ และภายหลังเสร็จสิ้น การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้แล้วได้อย่างไร ตลอดจนจนสมาชิกชุมชนที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนิสิตในชุมชนมีผลการเรียนรู้เกิดขึ้นได้หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบและศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีกรอบแนวคิดดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

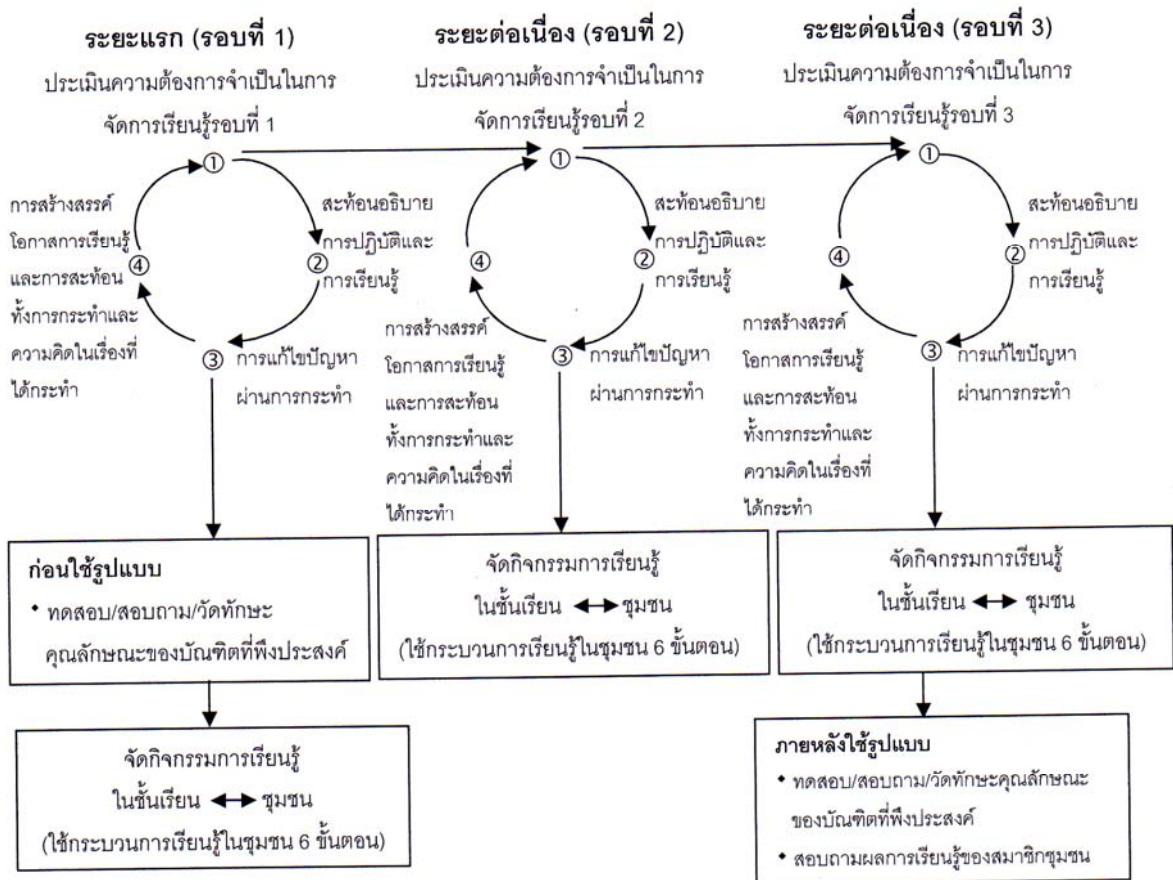
1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบแผนการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรคความรู้อ่วมกัน (The cogenerative action research) ของ เดวิดด์ และมอร์เทิน (Greenwood, & Levin, 1998: 116) มีกระบวนการพัฒนา 2 ระยะเวลาเป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน จำนวน 3 รอบ แต่ละระยะมี 4 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) การประเมินความต้องการในการจัดการเรียนรู้ 2) การสะท้อนอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ 3) การแก้ไขปัญหาผ่านการกระทำ และ 4) การสร้างสรรคโอกาสการเรียนรู้ทั้งการกระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ

2. การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (One group pre-post test design) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นในนิสิตก่อนและภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แล้ว และใช้แบบแผนหนึ่งกลุ่มเฉพาะกรณี (One-short case study) วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนที่มีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้

ภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 รอบ ดังภาพประกอบ 2

3. กลุ่มตัวอย่าง คือ 1) นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรี สังกัดคณะต่าง ๆ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคม ในภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2549 จำนวน 45 คน หรือร้อยละ 86.54 ของประชากรนิสิตที่มีเวลาเรียนเต็มเวลา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ครบถ้วนทุกครั้ง และ 2) สมาชิกชุมชน ได้แก่ สมาชิกชุมชนยาตอง ที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล จำนวน 10 คน และระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จำนวน 10 คน และสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสท์ด้านซ์ จำนวน 17 คน ที่อาศัยอยู่ในชุมชนยาตองหรือเป็นสมาชิกชมรมฯ ไม่น้อยกว่า 6 เดือน ที่มีความสนใจ สมัครใจ มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป

4. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย (1) เครื่องมือการวิจัยที่ช่วยพัฒนา

ภาพประกอบ 2 กระบวนการพัฒนาและการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) ปรากฏการณ์หรือข้อมูลสถานการณ์หรือปัญหาชุมชน 4) แบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต 5) แบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ 6) แบบสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล 7) แบบสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป 8) แบบสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน 9) แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล 10) แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน 11) แบบบันทึกผลการเรียนรู้

ของนิสิต 12) คู่มือการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์สำหรับนิสิต อาจารย์ และสมาชิกชุมชน และ (2) เครื่องมือวิจัยที่ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญา 2) แบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึก 3) แบบวัดทักษะ และ 4) แบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน

5. ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 1) ศึกษาเอกสารตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างเครื่องมือวิจัย 3) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

ตามลำดับดังต่อไปนี้ ได้แก่ 1) ติดต่อประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญเป็นการภายใน 2) ขอนหนังสือเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย 3) จัดส่งหนังสือดังกล่าวถึงผู้เชี่ยวชาญพร้อมเครื่องมือการวิจัยข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญนำมาวิเคราะห์ ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้กับนิสิต สมาชิกชุมชนยาดอง และสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์แดนซ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาตาม โครงสร้าง และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยตามลำดับ (4) ได้ค่าคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบ และแผนการจัดการเรียนรู้ระหว่าง 4.3-5, 3.8-4.5 ตามลำดับ ได้ค่า IOC ขององค์ประกอบของรูปแบบ และแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 1 แบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.8-1 แบบสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคม ระดับบุคคล แบบสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคม ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.8-1, 0.5-1, 0.5-1 ตามลำดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต ใช้สูตร วิลเลียม เอ. สกอตต์ (William A. Scott) (ไพศาล หวังพานิช, 2531: 143-144) เท่ากับ 0.81-0.92 ได้ค่า IOC ของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญา แบบ สอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึก แบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนระหว่าง 0.6-1 และแบบวัดทักษะเท่ากับ 0.8-1 สำหรับการตรวจความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง ใช้ผู้เชี่ยวชาญจับคู่กัน (ไพศาล หวังพานิช, 2531: 180) ของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญา ได้เท่ากับ 85.56% แบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึกได้เท่ากับ 85% และแบบวัดทักษะได้เท่ากับ 88.89% การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัย แบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญา นำมาหาค่าความยากง่ายที่

พอเหมาะรายชื่อ มีค่าระหว่างค่า 0.25-0.69 และหาค่าความเชื่อมั่น ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) และใช้สูตร KR20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 แบบสอบถามวัดอารมณ์ความรู้สึกทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.82 แบบวัดทักษะใช้สูตรของ วิลเลียม เอ. สกอตต์ ได้ค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตอยู่ระหว่างค่า 0.83-0.98 และ (5) ข้อมูลแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิด ในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน แบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต และแบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน นำมาตรวจสอบคุณภาพข้อมูลเพิ่มความเชื่อถือได้ ตามแนวทาง อองอาจ นัยพัฒน์ (อองอาจ นัยพัฒน์, 2549: 11-14) นำเสนอไว้ 4 ด้าน คือ ความวางใจ การถ่ายโอน ความเชื่อใจ และความรับรอง

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจัดปฐมนิเทศผู้ช่วยผู้วิจัยให้มีความรู้ ความเข้าใจ ชี้แจงบทบาทหน้าที่ เอกสารเครื่องมือการวิจัย การสังเกตและบันทึกผลที่ได้ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญา แบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึก และแบบวัดทักษะที่แสดงออก มาก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2550 2) ขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในแต่ละรอบ 1) ในชั้นเรียน ชี้นำ ให้นิสิตเผชิญสถานการณ์เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ ความรู้สึก ชั้นเรียนแบ่งนิสิตออกเป็น 10 กลุ่มๆ ละ 5-6 คน ให้นิสิตปฏิบัติใบงานที่ 1-6 ฝึกสัมภาษณ์เจาะลึก และจัดสนทนากลุ่มกับเพื่อนนิสิตต่างสาขาในประเด็นที่กำหนดไว้ควบคู่กับฝึกใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน และชั้นประเมินผล นิสิตบันทึกผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และ 2) ในชุมชน ชี้นำเตรียมการ ผู้วิจัยประสานงานกับชุมชนเพื่อเตรียมความพร้อม วางแผน และเป้าหมายการ

ทำงานในชุมชนร่วมกับนิสิต ชี้นำ กลุ่มนิสิตแนะนำตนเอง วัตถุประสงค์ให้สมาชิกชุมชนฯ แนะนำตนเอง ข้อมูลทั่วไปพร้อมเปิดโอกาสให้นิสิตซักถาม ชี้นำใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอนร่วมกัน ระหว่างนิสิตและสมาชิกชุมชนศึกษาปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนและลำดับรองลงมาเป็นวงจรต่อเนื่องกันและขึ้นประเมินผลนิสิตบันทึกผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ใน

ชุมชน ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่สังเกตได้ในชั้นเรียนและในชุมชนในแต่ละรอบ ระหว่างวันที่ 18 เมษายน-28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 และ (3) ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบวัดชุดเดียวกันกับที่ใช้กับนิสิตก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 กับสมาชิกชุมชน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 2-24 มิถุนายน พ.ศ. 2550

7. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

7.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบวัดและตรวจสอบคุณสมบัติของนิสิตที่ตอบแบบวัด คัดแยกออกมาได้ 45 ฉบับ หรือร้อยละ 86.54 ของประชากรนิสิต

7.2 ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้ขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ นำมาเปลี่ยนรหัสตัวเลขและบันทึกผลรหัสตัวเลขลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ (SPSS) วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมที่สังเกตได้ขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ และแปลความหมายของคะแนนที่ได้โดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น (ทักษะการสังเกต คะแนน 4.51-6.00 ปฏิบัติได้สม่ำเสมอเนื่องทุกครั้งดี, 3.01-4.50 พอใช้, 1.51-3.00 ปรับปรุง และ 0.00-1.50 ไม่ดี ทักษะทางสังคม คะแนน 22.51-30.00 ดี, 15.01-22.50 พอใช้, 7.51-15.00 ปรับปรุง และ 0.00-7.50 ไม่ดี ทักษะการทำงานกลุ่ม คะแนน 18.01-24.00 ดี, 12.01-18.00 พอใช้, 6.01-12.00 ปรับปรุง และ 0.00-6.00 ไม่ดี

ทักษะการแก้ไขปัญหา คะแนน 24.76-33.00 ดี, 16.51-24.75 พอใช้, 8.26-16.75 ปรับปรุง และ 0.00-8.25 ไม่ดี ทักษะการทำงาน คะแนน 18.01-24.00 ดี, 12.01-18.00 พอใช้, 6.01-12.00 ปรับปรุง และ 0.00-6.00 ไม่ดี และ ทักษะการคิดวิเคราะห์ คะแนน 13.51-18.00 ดี, 9.01-13.50 พอใช้, 4.51-9.00 พอใช้ และ 0.00-4.50 ไม่ดี) และข้อมูลเชิงคุณภาพของคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้น กับนิสิต ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ผลการใช้อยู่รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ รอบที่ 2 รอบที่ 3 และภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน นำข้อมูลมาแยกประเภท จัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามเนื้อหา(Content analysis) โดยวิธีการหาแบบแผนพฤติกรรม (Pattern-matching) ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ แล้วจัดกลุ่มข้อมูลนำมาวิเคราะห์หาหน่วยพื้นฐานของความคิด (Domain analysis) และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ (Analytic comparison) ในแบบแผนที่เหมาะสมกัน และแตกต่างกัน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต (มีลักษณะเป็นมาตรฐานประเมินค่าเชิงพรรณนา ด้านสติปัญญา นิสิตมีหลักฐานคำพูดว่ามีความรู้ ความเข้าใจ ความคิดจากการศึกษาจิตวิทยาสังคม ครอบคลุม, 2 ประการ, 1 ประการ และไม่มีหลักฐานคำพูด ด้านอารมณ์ความรู้สึก มีการควบคุมอารมณ์ มีค่านิยม รับผิดชอบ ตระหนักในคุณค่า และมีคุณลักษณะที่ควรแสดงออก ครอบคลุม, 2 ประการ, 1 ประการ และไม่มีหลักฐานคำพูด ด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะการสังเกต นิสิตมีหลักฐานคำพูด/พฤติกรรม ว่ามีการสำรวจรับรู้ข้อมูล โดยใช้ประสาทสัมผัสหลายด้าน และให้ข้อมูลการรับรู้ที่สังเกตได้เชิงประจักษ์ ครอบคลุม, 1 ประการ และไม่มีหลักฐานคำพูด/พฤติกรรม ทักษะทางสังคม มีการเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพ และมีสัมพันธภาพ ครอบคลุม, 1 ประการ และไม่มีหลักฐานคำพูด/พฤติกรรม ทักษะการทำงานกลุ่ม มีการจัดระเบียบ

การทำงานกลุ่ม การดำเนินงานอย่างมีระบบ และการประเมินผล ครอบคลุม, 2 ประการ, 1 ประการ และไม่มีหลักฐานคำพูด/พฤติกรรม ทักษะการแก้ไขปัญหา มีการประเมินความต้องการจำเป็น การกำหนดเป้าหมายและการวางแผนการมีส่วนร่วม มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ การสรุปอ้างอิงสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ และการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ 5 ประการถึงครอบคลุม, 3-4 ประการ, 1-2 ประการ และไม่มีหลักฐานคำพูด/พฤติกรรม ทักษะการทำงาน มีการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุงพัฒนา ครอบคลุม, 2-3 ประการ, 1 ประการ และไม่มีหลักฐานคำพูด/พฤติกรรม และทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีการศึกษาข้อมูลตั้งวัตถุประสงค์ในการจำแนกข้อมูล กำหนดเกณฑ์ในการจำแนกข้อมูล แยกแยะ ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด หาความสัมพันธ์ของข้อมูลระหว่าง และภายในองค์ประกอบ ครอบคลุม, 3-4 ประการ, 1-2 ประการ และไม่มีหลักฐานคำพูด/พฤติกรรม แสดงว่า นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึกละเอียดและด้านทักษะในแต่ละทักษะ ได้ในระดับสมบูรณ์พอสมควร เล็กน้อย และไม่มีผล ตามลำดับ) และผลการเรียนรู้ของสมาชิกชุมชน (มีลักษณะเป็นมาตรฐานประเมินค่าเชิงพรรณนา ด้านสติปัญญา สมาชิกชุมชนมีหลักฐานคำพูดว่ามีความรู้ ความเข้าใจ ความคิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จิตวิทยาสังคมกับนิสิต ครอบคลุม, 2 ประการ, 1 ประการ และไม่มีหลักฐานคำพูด ด้านอารมณ์ ความรู้สึกละเอียด สมาชิกชุมชนมีหลักฐานคำพูดว่ามีค่านิยมการรับรู้ ตระหนักในคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ครอบคลุม, 1 ประการ และไม่มีหลักฐานคำพูด ด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะการสังเกต สมาชิกชุมชนมีหลักฐานคำพูด/การกระทำร่วมกับนิสิต ในการสำรวจรับรู้ข้อมูล และให้ข้อมูลการรับรู้ที่สังเกตได้เชิงประจักษ์ ครอบคลุม, 1 ประการ และไม่มีหลักฐานคำพูด/การกระทำ ทักษะทางสังคม มีการเริ่มต้น สร้างสัมพันธภาพ

และมีสัมพันธภาพกัน ครอบคลุม, 1 ประการ และไม่มีหลักฐานคำพูด/การกระทำ ทักษะการทำงานกลุ่ม มีการจัดระเบียบการทำงานกลุ่ม การดำเนินงานอย่างมีระบบ การประเมินผล ครอบคลุม, 1 ประการ หรือไม่มีหลักฐานคำพูด/การกระทำ ทักษะการแก้ไขปัญหา มีการจัดระบบการทำงานกลุ่ม การดำเนินงานอย่างมีระบบ การประเมินผล ครอบคลุม, 1 ประการ และไม่มีหลักฐานคำพูด/การกระทำ ทักษะการแก้ไขปัญหา มีการประเมินความต้องการจำเป็น การกำหนดเป้าหมาย และวางแผนการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่วางแผนไว้ การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ การสรุปอ้างอิงสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ การประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ใหม่ 5 ประการ ถึงครอบคลุม, 3-4 ประการ, 1-2 ประการ และไม่มีหลักฐานคำพูด/การกระทำ ทักษะการทำงาน มีการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุงพัฒนา ครอบคลุม, 2-3 ประการ, 1 ประการ และไม่มีหลักฐานคำพูด/การกระทำ ทักษะการคิดวิเคราะห์ มีการศึกษาข้อมูล ตั้งวัตถุประสงค์ ในการจำแนกข้อมูล กำหนดเกณฑ์ในการจำแนกข้อมูล แยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด หาความสัมพันธ์ของข้อมูลระหว่างและภายในองค์ประกอบ ครอบคลุม, 3-4 ประการ, 1-2 ประการ และไม่มีหลักฐานคำพูด/การกระทำ แสดงว่า สมาชิกชุมชนมีการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึกละเอียดและด้านทักษะ ในแต่ละทักษะได้ในระดับสมบูรณ์พอสมควร เล็กน้อย และไม่มีผลตามลำดับ) ถ้าอยู่ในระดับพอสมควรหรือสมบูรณ์ แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ขณะนั้น มีประสิทธิผลตามเกณฑ์ ช่วยเสริมสร้างให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ และสมาชิกมีการเรียนรู้เกิดขึ้น เกณฑ์การพิจารณาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนิสิต และสมาชิกชุมชน เป็นเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเอง (มีลักษณะเป็นมาตรฐานประเมินค่าเชิงพรรณนา บ่งบอกคำพูดการใช้ทักษะกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน ได้ถูกต้องตามขั้นตอน โดยทั้งนิสิตและสมาชิก

ชุมชนมีการสะท้อนผล แลกเปลี่ยนความรู้ และสรุปอ้างอิงความรู้ที่ได้ร่วมกัน, มีการสะท้อนผลแลกเปลี่ยนเรียนรู้แต่ไม่มีสรุปอ้างอิง, ไม่มีการสะท้อนผลการแลกเปลี่ยนความรู้และสรุปอ้างอิงความรู้ที่ได้ร่วมกัน และไม่มีหลักฐานคำพูดการใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน ถูกต้องตามขั้นตอน แสดงว่า นิสิตและสมาชิกชุมชนสามารถใช้รูปแบบการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์ พอสมควร เล็กน้อย และไม่สามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ตามลำดับ) และการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามเนื้อหา นำมาหาค่าของความถี่ของหลักฐานคำพูดในแต่ละรอบเท่านั้น แล้วนำเสนอในรูปร้อยละ บรรยายสรุป

7.3 ข้อมูลเชิงปริมาณก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ นำข้อมูลที่ได้มาเปลี่ยนรหัสตัวเลข และบันทึกผลรหัสตัวเลขลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ของกลุ่มตัวอย่าง นิสิต และสมาชิกชุมชนโดยใช้ตารางแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลความสามารถด้านสติปัญญา อารมณ์ ความรู้สึก และทักษะ โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายของคะแนน ด้านสติปัญญา ใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น (คะแนน 81.00-90.00 ดีเยี่ยม, 72.00-80.99 ดีมาก, 63.00-71.99 ดี, 54.00-62.99 ดีพอใช้ และ 54.00 ลงมา ปรับปรุง) ด้านวัดอารมณ์ ความรู้สึก ตามวิธีการกำหนดเกณฑ์ของเบสท์ ดับบลิว จอห์น (Best, W. John. 1981: 185) (คะแนน 70.10-80.00 มีความสามารถจัดการกับอารมณ์ ความรู้สึกได้ มากที่สุด, 50.01-70.09 มาก, 30.01-50.00 ปานกลาง, 10.01-30.00 เล็กน้อย และ 0.00-10.00 ไม่ได้เลย) และด้านทักษะ ใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น (ทักษะการสังเกต คะแนน 6.41-8.00 ปฏิบัติได้ถูกต้องชำนาญ คล่องแคล่วมากที่สุด, 4.81-6.40 มาก, 3.21-4.80 พอใช้, 1.61-3.20 เล็กน้อย และ 0.00-1.60 ไม่ได้เลย ทักษะทาง

สังคม 32.01-40.00 มากที่สุด, 24.01-32.00 มาก, 16.01-24.00 พอใช้, 8.01-16.00 เล็กน้อย และ 0.00-8.00 ไม่ได้เลย ทักษะการทำงานกลุ่ม 25.61-32.00 มากที่สุด, 19.21-25.60 มาก, 12.81-19.20 พอใช้, 6.41-12.80 เล็กน้อย และ 0.00-6.40 ไม่ได้เลย ทักษะการแก้ไขปัญหา 35.21-44.00 มากที่สุด, 26.41-35.20 มาก, 17.61-26.40 พอใช้, 8.81-17.60 เล็กน้อย และ 0.00-8.80 ไม่ได้เลย ทักษะการทำงาน 25.61-32.00 มากที่สุด, 19.21-25.60 มาก, 12.81-19.20 พอใช้, 6.41-12.80 เล็กน้อย และ 0.00-6.40 ไม่ได้เลย และทักษะการคิดวิเคราะห์ 19.21-24.00 มากที่สุด, 14.41-19.20 มาก, 9.61-14.40 พอใช้, 4.81-9.60 เล็กน้อย และ 0.00-4.80 ไม่ได้เลย) และทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ด้านทักษะก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-dependent test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยมีเกณฑ์แสดงประสิทธิผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ค่าคะแนนเฉลี่ยความ สามารถด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามเนื้อหา (Content analysis) ใช้เกณฑ์แสดงประสิทธิผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน เช่นเดียวกันกับการวิเคราะห์ข้อมูล ขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ได้กรอบแนวคิดเชิงโครงสร้าง ที่ชี้แนะแนวทางลักษณะการจัดการเรียนรู้ อยู่ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน

แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ที่ผู้วิจัยเชื่อถือตลอดจนการสังเกตธรรมชาติของผู้เรียนวิชาจิตวิทยาสังคม ที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอน ไว้อย่างเป็นทางการ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ 2) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 5) สารการเรียนรู้ 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) การวัดผลประเมินผลรูปแบบ และ 8) แหล่งเรียนรู้ ด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การประเมินความต้องการจำเป็น 2) การกำหนดเป้าหมาย และวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน 3) การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ร่วมกัน 4) การสะท้อน 5) การสรุปอ้างอิง หรือสร้างความรู้ใหม่ และ 6) การประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่ได้ เป็นวงจร วัฏจักรต่อเนื่องกัน จัดให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยจัดสาระการเรียนรู้เป็นหน่วยการเรียนรู้ตามระดับการศึกษาจิตวิทยาสังคม อาทิ ระดับบุคคล คนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป และระดับกลุ่มคนควบคู่กับจัดสาระการเรียนรู้ที่เป็นทักษะกระบวนการหรือสถานการณ์/ประสบการณ์จริงให้นิสิตได้เรียนรู้และฝึกฝน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลเปรียบเทียบข้อมูลก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีผลการวิจัยดังนี้

2.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 รอบแล้วมีประสิทธิผลตามเกณฑ์คือ ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านสติปัญญา มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าอยู่ในระดับปรับปรุง ด้านอารมณ์ความรู้สึก มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า อยู่ในระดับปานกลาง และด้านทักษะได้แก่ ทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการทำงาน และทักษะการคิดวิเคราะห์ของนิสิต มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าอยู่ในระดับเล็กน้อยทุกทักษะ ยกเว้นทักษะการสังเกตอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อเปรียบเทียบ

กับภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านสติปัญญา อยู่ในระดับดี ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะทุกทักษะอยู่ในระดับมาก ยกเว้นทักษะการสังเกตอยู่ในระดับมากที่สุด และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 รอบแล้ว มีประสิทธิผลตามเกณฑ์คือสมาชิกชุมชน ยาคองที่มีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เพลิดเพลิน ที่มีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับ กลุ่มคน ทุกคนเกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะทุกทักษะ ยกเว้นทักษะการทำงานกลุ่ม สมาชิกชุมชนยาคองที่มีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลไม่ เกิดการเรียนรู้ ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป สมาชิกชมรมยาคองส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ด้วย

3. ผลที่เกิดขึ้นขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนแต่ละรอบ มีดังนี้

3.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต มีดังนี้

3.1.1 ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต พบว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ด้านทักษะ รอบที่ 1 ในชั้นเรียน นิสิตส่วนใหญ่มีค่าคะแนนทุกทักษะอยู่ในระดับปฏิบัติได้ค่อนข้างบ่อยครั้ง มีความต่อเนื่องค่อนข้างมากพอใช้ ในชุมชน นิสิตส่วนใหญ่มีค่าคะแนนของทุกทักษะปฏิบัติได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งอยู่ในระดับดี รอบที่ 2 ในชั้นเรียน นิสิตส่วนใหญ่มีค่าคะแนนของทุกทักษะปฏิบัติได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งอยู่ในระดับดี ยกเว้นทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับพอใช้ ในชุมชน นิสิตส่วนใหญ่มีค่าคะแนนของทุกทักษะปฏิบัติได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งอยู่ในระดับดี และรอบ

ที่ 3 ในชั้นเรียน และในชุมชน นิสิตส่วนใหญ่มีค่าคะแนนของทุกทักษะปฏิบัติได้สม่ำเสมอมีความต่อเนื่องทุกครั้ง อยู่ในระดับดี ยกเว้น ในชุมชนทักษะการสังเกตนิสิตทุกคนปฏิบัติได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งอยู่ในระดับดี

3.1.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากแบบ

บันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต แบบบันทึกผลการสัมมนาเฉพาะหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์บัณฑิตศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาศาสตรบัณฑิตศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน และแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ และการสะท้อนการกระทำ พบว่า ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนด้านสติปัญญา รอบที่ 1 นิสิตหรือกลุ่มนิสิต ส่วนใหญ่ เกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ในระดับพอสมควร ในรอบที่ 2 นิสิตและกลุ่มนิสิตส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ได้ในระดับสมบูรณ์ และรอบที่ 3 นิสิตส่วนใหญ่และกลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ในระดับสมบูรณ์ ด้านอารมณ์ ความรู้สึก รอบที่ 1 และ 2 นิสิตทุกคนและกลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสมบูรณ์ และรอบที่ 3 นิสิตทุกคนและกลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้นอยู่ในระดับสมบูรณ์ และด้านทักษะ ทุกทักษะ รอบที่ 1 นิสิตทุกคนหรือกลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสมบูรณ์ ยกเว้น ทักษะการสังเกต นิสิตทุกคน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม อยู่ในระดับสมบูรณ์ ทักษะการแก้ไขปัญหา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอสมควร รอบที่ 2 นิสิตทุกคน และกลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม เกิดการเรียนรู้ขึ้นได้สมบูรณ์ในทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ส่วนทักษะที่เหลือส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ในระดับสมบูรณ์ และรอบที่ 3 นิสิตทุกคนและกลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ในระดับสมบูรณ์ ยกเว้น ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ปรากฏร่องรอยหลักฐานที่ได้จากแบบบันทึกผลการสัมมนาเฉพาะหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์บัณฑิตศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาศาสตรบัณฑิตศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน มีข้อมูลไม่สอดคล้องกับแบบวัดอื่น ทักษะการทำงานที่

ปรากฏร่องรอยหลักฐานที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรม การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนมีข้อมูลไม่สอดคล้องกับแบบวัดอื่น

3.2 ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนจาก

แบบวัดแบบบันทึกผลการสัมมนาเฉพาะหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาศาสตรบัณฑิตศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน แบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ด้านสติปัญญา รอบที่ 1 สมาชิกชุมชนส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ขึ้นอยู่ในระดับพอสมควร รอบที่ 2 อยู่ในระดับสมบูรณ์ และรอบที่ 3 สมาชิกชุมชนทุกคนเกิดการเรียนรู้อยู่ในระดับสมบูรณ์ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ในรอบที่ 1, 2 และ 3 ทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้นอยู่ในระดับสมบูรณ์ และด้านทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการสังเกตและทักษะทางสังคม รอบที่ 1, 2 และ 3 อยู่ในระดับสมบูรณ์ 2) ทักษะการทำงานกลุ่ม รอบที่ 1 และรอบที่ 2 สมาชิกชุมชนส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับพอสมควร และรอบที่ 3 สมาชิกชุมชนทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับพอสมควร 3) ทักษะการแก้ไขปัญหา รอบที่ 1 สมาชิกชุมชนส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับพอสมควร รอบที่ 2 ส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ และรอบที่ 3 ทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ 4) ทักษะการทำงาน รอบที่ 1 สมาชิกชุมชนทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับพอสมควร รอบที่ 2 และ 3 ทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ และ 5) ทักษะการคิดวิเคราะห์ รอบที่ 1, 2 และ 3 ทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับพอสมควร ยกเว้น ในรอบที่ 1 ทักษะการสังเกต ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะการคิดวิเคราะห์ และในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการทำงาน และทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำไม่มีข้อมูลและไม่สอดคล้องกับแบบวัดอื่น

3.3 ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในรอบที่ 1 กลุ่มนิสิตและสมาชิกชุมชนยอดของ ส่วนใหญ่สามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ระดับพอสมควร และที่เหลือสามารถใช้ได้ระดับสมบูรณ์ ในรอบที่ 2 กลุ่มนิสิตและสมาชิกชุมชนยอดของส่วนใหญ่สามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ระดับพอสมควร และที่เหลือสามารถใช้ได้ระดับพอสมควร และในรอบที่ 3 กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มและสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เพลิดเพลินทุกคนสามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ระดับสมบูรณ์

3.4 การประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ รอบที่ 2 ใน ชั้นเรียน มี 4 ประการ คือ (1) นิสิตต้องการฝึกใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนซ้ำ (2) มีความต้องการสรุปใจความสำคัญได้ถูกต้องมากขึ้นร่วมกันกับสมาชิกชุมชนยอดของ (3) ขั้นตอนการสะท้อนผลการแก้ไขปัญหาคือความต้องการจำเป็น มีข้อดีข้อเสียอย่างไรบ้าง และ (4) ขั้นตอนการสรุปอ้างอิงวิธีการใหม่ที่แก้ไขปัญหาคือความต้องการจำเป็นร่วมกับสมาชิกชุมชน ส่วนในชุมชน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีความต้องการจำเป็นได้รับความร่วมมือจากสมาชิกชุมชนในรอบต่อไป และสมาชิกชุมชนยอดของทุกคนต้องการให้จัดขนาดกลุ่มนิสิต 4 คนต่อกลุ่ม เนื่องจากบ้านพักคับแคบ ในรอบนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำแผ่นภาพพลิก (Flip chart) มาใช้ควบคู่กับกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ ในองค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และองค์ประกอบสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้วยการนำแผ่นภาพพลิกมาใช้ด้วย และได้ชี้แจงเรื่องขนาดกลุ่มนิสิตให้สมาชิกชุมชนยอดของเข้าใจ ถึงเหตุผลความจำเป็นที่ต้องจัดกลุ่ม 5-6 คนต่อกลุ่ม สำหรับรอบที่ 3 ในชั้นเรียน และในชุมชนกลุ่มนิสิตมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้มีความเหมาะสมให้กลุ่มนิสิตนำไปฝึกใช้ต่อไปเพื่อให้มีทักษะความชำนาญมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล ทั้งนี้สืบเนื่องจาก (1) มีการสร้างขึ้นถูกต้องตามหลักวิชาการ กล่าวคือ 1) สร้างขึ้นมาจากทฤษฎี หรือแนวคิดที่ผู้สร้างเชื่อถือ (ทศนา แซมมณี, 2548: 219) การสังเกตธรรมชาติของผู้เรียน (Maker, 1982: 1-2) 2) ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จัดการเรียนรู้ และ 3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ต้องทำนายผลที่ตามมาได้ (Torsten & Nevill, 1994: 3865) เมื่อใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แล้ว นิสิตและสมาชิกชุมชนที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน จะมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้เกิดขึ้น เป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ได้ทำนายไว้ และ (2) กระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 รอบ ช่วยให้ผู้วิจัยพัฒนา และปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของนิสิต แก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอน และสมาชิกชุมชนได้ด้วย ยังช่วยให้นิสิตได้มีประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น ช่วยให้นิสิตและสมาชิกชุมชนได้รับทราบข้อมูล และพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองให้ดีขึ้นจนบรรลุเป้าหมายได้ด้วย แต่ต้องคำนึงถึงความพร้อมด้านเวลาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสมาชิกชุมชนด้วย จึงจะทำให้สมาชิกชุมชนสามารถเข้าร่วมจัดการเรียนรู้ได้ตั้งนั้นการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพล่วงหน้า มีความจำเป็นอย่างยิ่ง

2. การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัด การเรียนรู้

2.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญาที่เกิดขึ้นกับนิสิต ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับดี สูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับปรับปรุงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

สืบเนื่องจาก (1) การคิดเกิดขึ้นในนิสิตได้นั้น ประกอบด้วย 1) เนื้อหาสาระ และ 2) กระบวนการ (เรียม ศรีทอง, 2542: 79) ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบสาระการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ความรู้วิชาการ และ 2) ความรู้ คือ ประสบการณ์ ได้แก่ ทักษะกระบวนการเรียนรู้ และสถานการณ์ที่ได้พบในชุมชน องค์ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วย มีการใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน เป็นกระบวนการแก้ไขปัญหาให้นิสิตได้คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิดวิเคราะห์ ตรรกะตรง (Reflective Thinking) ในการคิดแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (เรียม ศรีทอง, 2542: 79-80) กับสมาชิกชุมชนหรือกับเพื่อน นิสิต อาจารย์ผู้สอน ได้อย่างหลากหลายมุมมอง และ (2) การคิดแบบเป็นเหตุเป็นผลในการแก้ปัญหา นั้น ต้องอาศัยข้อเท็จจริงและความรู้จากประสบการณ์ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์, 2528 : 259) ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้เน้นชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานการเรียนรู้

2.2 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับนิสิตภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับปานกลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ สืบเนื่องจาก (1) อารมณ์ ความรู้สึก เกิดขึ้นจากการถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าทั้งภายใน และภายนอก ร่างกายทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ จะมีอารมณ์รุนแรงมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือสิ่งเร้า (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์, 2528: 224-225) และการรับรู้สิ่งเร้า (เรียม ศรีทอง, 2542: 98) ซึ่งสิ่งเร้าในองค์ประกอบสาระการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ไม่ได้มีเพียงความรู้วิชาการเพียงประการเดียว แต่ยังมีประสบการณ์เป็นสิ่งเร้ากระตุ้นให้นิสิตเกิดอารมณ์ ความรู้สึก ได้มากขึ้นจากเดิม และ (2)

องค์ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในชั้นเรียน ชั้นนำจะเน้นจัดกิจกรรมพัฒนาอารมณ์ ความรู้สึก ชั้นเรียนมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ในชุมชน ใช้ชุมชนยาคอง และชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เพลิดเพลิน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลายมีชีวิตให้กับนิสิตได้เรียนรู้ควบคู่กับการใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนด้วยวิธีการสัมภาษณ์ เจาะลึก และการจัดสนทนากลุ่มจริงไปพร้อมๆ กัน เป็นสิ่งเร้ากระตุ้นให้นิสิตเกิดอารมณ์ ความรู้สึกขึ้นได้มาก

2.3 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านทักษะที่เกิดขึ้นกับนิสิต ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ทุกทักษะ ยกเว้นทักษะการสังเกต อยู่ในระดับมากที่สุด สูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับเล็กน้อย ทุกทักษะ ยกเว้นทักษะการสังเกตอยู่ในระดับพอใช้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้สืบเนื่องจาก (1) องค์ประกอบสาระการเรียนรู้ ได้กำหนดทักษะกระบวนการเป็นประสบการณ์ให้นิสิตได้ฝึกฝนเรียนรู้ด้วย และ (2) องค์ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้เชื่อมโยงกับในชุมชน และกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้มีจำนวน 3 รอบ เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน ช่วยให้นิสิตเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะได้ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงของธอร์นไคค์ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์, 2528: 178-179) สอดคล้องกับการสอนให้เกิดทักษะของ ดี เซคโค (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์, 2528: 264; อ้างถึง De Cecco, 1968) เสนอไว้ คือ 1) มีการทดสอบขั้นตอนก่อน และตลอดเวลาที่ฝึกตามกระบวนการ 2) ฝึกฝนทักษะที่ยังขาดอยู่ให้สมบูรณ์ และ 3) มีการปรับปรุงแก้ไขทักษะที่ฝึกฝนตลอดเวลา ด้วยการแจ้งผลการฝึกทักษะทุกทักษะให้ผู้เรียนทราบ

2.4 สมาชิกชุมชนที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนทุกคนเกิดการเรียนรู้ด้าน

สติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะทุกทักษะได้ด้วย ยกเว้น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ภายใต้แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับทฤษฎีการปะทะสังสรรค์ทางสังคม (Interaction theory) ของมีด (เพ็ญแข ประจวบจันท์, ม.ป.ป.: 28-29; อ้างถึง George Herbert Mead) ที่กล่าวว่า กระบวนการเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับตน (Self) ของบุคคลให้เข้าใจได้แจ่มชัดยิ่งขึ้นนั้นมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น บุคคลจะสามารถสวมบทบาทของผู้อื่นและเข้าใจบทบาทของบุคคลในสังคมรวมทั้งบทบาทของตนเองด้วย สำหรับทักษะการทำงานกลุ่ม สมาชิกชุมชนไม่เกิดการเรียนรู้ขึ้นอาจสืบเนื่องมาจากสาเหตุที่สำคัญ 3 สาเหตุ ได้แก่ (1) ลักษณะกลุ่มคนต้องมีคุณลักษณะ 2 ประการ (โยธิน ศันสนยุท และ จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2529: 92-95) คือ 1) ความเหนียวแน่นของกลุ่ม 2) สถานภาพ บทบาท และบรรทัดฐานของกลุ่ม ต้องถูกกำหนดขึ้นโดยสมาชิกภายในกลุ่มนั้น ซึ่งสมาชิกชุมชนทั้ง 3 รอบ ขาดคุณลักษณะเหล่านี้ (2) ขาด

เอกสารอ้างอิง

กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์. (2528). *จิตวิทยาการศึกษา ฉบับปรับปรุงใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ทิตนา แชมมณี. (2548). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บริษัทด้านสุทธการพิมพ์.

ประเวศ วะสี. (2543). *ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดของสังคมทั้งหมด ร่วมกัน, ในการศึกษาไทยในสถานการณ์โลก*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ดีแอลเอส.

การฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง และ (3) ปัจจัยด้านเวลา ส่งผลต่อการล้มทักษะการทำงานกลุ่มของสมาชิกชุมชนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดกิจกรรมฝึกเน้นการคิดวิเคราะห์ สถานการณ์แบบปัจเจกบุคคลให้กับนิสิตเพิ่มมากขึ้น
2. นิสิตควรได้รับการฝึกฝนทักษะทุกทักษะอย่างต่อเนื่องต่อไปจะทำให้ นิสิตมีความชำนาญคล่องแคล่วในทักษะได้ในระดับมากที่สุด
3. มหาวิทยาลัยควรมีการจัดความรู้ของคนในชุมชนและสังคมอย่างเป็นระบบและกระตุ้นให้อาจารย์นำความรู้เหล่านี้มาสู่กระบวนการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัย
4. การใช้เครื่องมือการวิจัย เพียงแบบวัดเดียวอาจได้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อนได้
5. ควรมีการวิจัยการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้ไปใช้ในรายวิชาอื่น ๆ และวิจัย ติดตามผลกับกลุ่มตัวอย่าง นิสิตว่ามีคุณลักษณะ ของบัณฑิตที่พึงประสงค์เป็นอย่างไรบ้าง

เพ็ญแข ประจวบจันท์. (ม.ป.ป.) *พื้นฐานทางสังคมวิทยา และเศรษฐศาสตร์ของการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ไพศาล หวังพานิช. (2531). *วิธีการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: งานส่งเสริมวิจัยและตำรา กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

โยธิน ศันสนยุท และจุมพล พูลภัทรชีวิน. (2529). *จิตวิทยาสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

เรียม ศรีทอง. (2542). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน*. กรุงเทพฯ: เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.

วิจารณ์ พานิช. (2544, กันยายน). *ปฏิรูปอุดมศึกษาไทย : ประเด็นหลัก, ในอนุสารอุดมศึกษา*. 27(279),6-9.

- สุมน อมรวิวัฒน์. (2546). *วิธีการเรียนรู้ :คุณลักษณะที่คาดหวังในช่วงวัย*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2549, เมษายน – กันยายน). เกณฑ์ประเมินคุณภาพของงานวิจัยเชิงคุณภาพและการประเมินเชิงคุณภาพ, ใน *วารสารวิจัยทางการศึกษา*. 1(1), 7-15.
- Armstrong, G. David. (2003). *Curriculum Today*. New Jersey: Pearson Education.
- Best, W. John. (1981). *Research in Education*. New Jersey: Prentice-Hall Englewood Cliffs.
- Greenwood, J. Davydd & Levin Morten. (1998). *Introduction to Action Research Social Research for Social Change*. California: SAGE Publication.
- Guba, G. Egon & Lincoln, S. Yvonna. (1989). *Fourth Generation Evaluation*. California: SAGE Publications.
- Maker, C. June. (1982). *Teaching Models in Education of the Gifted*. Texas: PRO-ED.
- Torsten Husén & Neville, T. Postlethwaite. (1994). *The International Encyclopedia of Education*. 7th ed. Great Britain : BPC Wheatons